

Gemensam instruktion för Linköpings universitet Center of Excellence

1 Inledning

Linköpings universitet (LiU) har den 2 juli 2025 beslutat att inrätta en särskild form av LiU-centrum; Linköpings universitet Center of Excellence (LiU-CoE; excellenscenter), för att stärka långsiktiga förutsättningar för excellenta forskningsmiljöer som kan leda till vetenskapliga genombrott inom ett relativt avgränsat forskningsfält och samtidigt främja en ny generation av framtida forskningsledare.

Ett LiU-CoE är en särskild form av LiU-centrum som avser en högst femårig kraftsamling för ett specificerat syfte och mål inom ett avgränsat område. Ett LiU-CoE har sin hemvist vid en etablerad avdelning vid en institution och dess tillkommande finansiering för det specifika syftet regleras genom ett särskilt beslut.

För LiU-CoE gäller *Gemensamma bestämmelser för centrumbildningar vid Linköpings universitet* inklusive dess bilaga 1 (dnr LiU-2008/03371), med de preciseringar som följer här nedan.

2 Uppgifter, syfte och mål

Internationella erfarenheter visar att satsningar på excellenscenter där forskning bedrivs i väl fungerande, starka och kreativa forskningsmiljöer skapar mervärden som leder till att framstående forskning utvecklas. En förtätning av resurser genom excellenscenter skapar en stark kritisk massa av forskargrupper där nya samarbeten kan växa fram och som tillåter risktagande för nyskapande forskning som kan nå internationellt genomslag.

Det övergripande målet med ett LiU-CoE är att skapa långsiktiga förutsättningar för excellenta forskningsmiljöer vid universitetet till ökat risktagande som kan leda till vetenskapliga genombrott inom ett relativt avgränsat forskningsfält, samtidigt som en ny generation av framtida forskningsledare främjas. Satsningen är en central del av målområdet *Excellens och nytta* i universitetets vision och strategiska plan (dnr LiU-2022-00428). Den förväntas bidra till att målområdet uppfylls och utvecklas genom att främja vetenskapliga miljöer som idag är eller på mycket god väg att bli världsledande och där såväl framtida som komplementära kompetenser tillvaratas. Ett LiU-CoE är en av universitetets starkaste forskningsmiljöer och ger internationell synlighet och lyskraft.

Utmärkande för ett LiU-CoE är att verksamheten leds av en eller flera välrenommerade, internationellt erkända forskningsledare samtidigt som alla medverkande forskargrupper bidrar till högsta vetenskapliga kvalitet och hög grad av originalitet och nytänkande som kan leda till vetenskapliga genombrott. Varje LiU-CoE förväntas utveckla samarbeten med motsvarande nationella och internationella excellenta forskningsmiljöer. Vidare finns en förväntan att bidra med erfarenheter och kunskap till att en ny generation av lovande forskare knyts till centret så att forskningens fokusområde lever vidare och utvecklas.

3 Process, kriterier och krav

3.1 Process för inrättande

Ett LiU-CoE inrättas efter anmodan från rektor och mot bakgrund av en bedömning av ett underlag som tydliggör:

- syfte och mål med centret,
- vilka de övergripande forskningsfrågorna och relevanta utmaningarna inom fokusområdet är,
- hur centret kan bidra med nytänkande och genombrott inom forskningsfältet,
- vilka forskargrupper som ingår i centret, dess organisation och en plan för framtida rekryteringar,
- budget för tidsperioden som tydliggör vilka externa bidrag och anslag som redan stödjer centret samt vad medlen från LiU-CoE förväntas täcka, och
- vilka internationella samarbeten som finns eller planeras.

3.2 Kriterier för inrättande

För att inrättas som ett LiU-CoE krävs att följande kriterier är uppfyllda:

- Forskningen är av högsta vetenskapliga kvalitet och uppvisar internationellt genomslag, har en hög grad av nytänkande och stor potential till vetenskapliga genombrott.
- Centret leds av en eller flera internationellt erkända forskare men att det inom centret finns en gruppering av forskningsledare som gemensamt svarar på forskningsfrågor inom ett avgränsat område.
- Medverkande forskare inom centret uppvisar stor förmåga att erhålla finansiering från excellenta finansiärer, tex Vetenskapsrådet, Stiftelsen för strategisk forskning, Wallenbergstiftelserna, European Research Council, m.fl.
- Ledande forskningsledare inom centret tar ansvar för ett akademiskt ledarskap som attraherar och omhändertar framtidens forskningsledare.
- Det finns etablerade samarbeten och strategier för att skapa nya samarbeten med motsvarande internationella excellenta forskningsmiljöer.

3.3 Krav på ett LiU-CoE

För ett LiU-CoE gäller följande krav:

- Tillkommande finansiering som tas emot i egenskap av varande ett LiU-CoE får enbart tas i anspråk för de aktiviteter som framgår av den budget som bifogats underlaget (jmf avsnitt 3.1) och i övrigt ska det finnas tillräcklig grundfinansiering för att täcka ordinarie verksamhet (se närmare under avsnitt 4).
- Satsningar på strategisk nyrekrytering av lovande forskare ska tydligt ingå, där karriärplanering utgör en viktig del.
- Planering av centrets framtida verksamhet ska ske på ett sådant sätt att det överlever generationsväxlingar och förmår förnya ledarskapet.
- Centret ska aktivt arbeta med och involvera det omgivande samhället.
- Centret förutsätts under perioden genomföra minst ett internationellt seminarium i syfte att belysa områdets signifikans, utbyta de senaste rönen inom området samt synliggöra centrets forskningsresultat och internationella påverkan.

4 Finansiering av ett LiU-CoE

Finansiering av ett LiU-CoE ska täcka kostnader för utbyggnad och vidareutveckling av pågående verksamhet, inklusive strategisk nyrekrytering. Centret ska således dels ha grundfinansiering från anslagsmedel, dels ha erhållit bidrag från excellenta finansiärer. Budgeten ska tydligt visa vilka prioriteringar som planeras och vad de nya medlen bidrar med utöver befintliga resurser. Finansieringen för det avsedda specifika syftet för ett enskilt LiU-CoE regleras genom ett särskilt beslut.

5 Organisation

Ett LiU-CoE är en särskild form av LiU-centrum och omfattas som sådant av den organisering och ansvarsfördelning som framgår av *Gemensamma bestämmelser för centrubildningar vid Linköpings universitet* (dnr LiU-2008/03371 med normalinstruktion enligt bilaga 1). Centret har därmed sin hemvist på en etablerad avdelning vid en institution. Föreståndaren utses av rektor och ska antingen vara befintlig avdelningschef eller en senior forskningsledare vid avdelningen. Vidare ska LiU-CoE ha en styrgrupp, bestående av forskare inom det utpekande forskningsområdet, som ansvarar för att de prioriteringar som görs är i enlighet med budget och strategisk plan för centret. Ordförande i styrgruppen utses av rektor. Föreståndaren är adjungerad till styrgruppen. Gemensamt tillgodoser föreståndare och styrgrupp att återrapporteringar hanteras och följs upp.

Det står varje LiU-CoE fritt att komplettera sin organisation med en referensgrupp, till exempel i form av en International Advisory Board, vilket också uppmuntras.

6 Utvärdering och uppföljning

6.1 Regelbunden utvärdering och uppföljning

Regelbunden utvärdering och uppföljning av ett LiU-CoE sker för att säkerställa att centret får det stöd som behövs, men också för att följa upp så att verksamheten följer planen och lever upp till kraven och målen med satsningen. Uppföljning ska ske genom årlig rapportering, halvtidsuppföljning och avslutande uppföljning.

6.2 Årlig rapportering

Varje LiU-CoE lämnar efter avslutat verksamhetsår, utan anmodan, in en rapport till rektor om vilka medel som hittills har använts inom satsningen, samt en redogörelse vilken ska innehålla:

- en redogörelse för övergripande verksamhet och arbete,
- en nulägesrapport om centrets progression och positionering nationellt och internationellt,
- information om nyrekryteringar av potentiella framtida forskningsledare,
- information om internationella samarbeten och andra samverkansaktiviteter,
- information om publikationer, och
- uppgift om konferensdeltagande.

6.3 Halvtidsuppföljning

Inför halvtid följs respektive LiU-CoE upp av den funktion som rektor utser. Halvtidsuppföljningen utgår från en sammanställning av de årliga rapporterna och föregås av en dialog med centret om dess utveckling, behov och kommande planering.

6.4 Avslutande uppföljning

Sex månader innan satsningens avslutande följs respektive LiU-CoE upp av två-tre externa sakkunniga som utses av rektor. Uppföljningen består av de årliga rapporterna samt intervjuer med nyckelforskare inom satsningen.

7 Avslutande och möjligheter till förlängning

Baserat på de årliga rapporterna, halvtidsuppföljningen och den avslutande uppföljningen kan rektor besluta om fortsatt finansiering av ett LiU-CoE efter den initiala perioden. Rektor kan också, vid särskilda omständigheter, besluta att avsluta centret efter halvtidsuppföljningen. Såväl beslut om förlängning som förtida avslutande fattas efter dialog med centret.

8 Ikraftträdande

Denna instruktion träder i kraft den 2 juli 2025.